

Utkast til revidert politikk for åpen vitenskap ved Universitetet i Bergen

1. Innledning

Åpenhet, transparens og deling av forskningsresultater er grunnleggende for kunnskap som former samfunnet. Som en del av UiBs strategi for forskning på høyt internasjonalt nivå, skal UiB fremme åpen vitenskap og god forskningsetisk praksis.

Samfunnsendringer drevet frem av blant annet teknologisk utvikling, økt digitalisering og kunstig intelligens har skapt nye muligheter, men også nye utfordringer for forskning, utdanning, innovasjon og kunstnerisk utviklingsarbeid. Forskning av høy kvalitet gir oss kunnskap vi kan stole på. Økt grad av etterprøvbarehet og reproduserbarhet kan i møte med dyptgripende samfunnsutviklinger bidra til å skape tillit til forskningen.

Regjeringen, forskningsrådet og EU, forutsetter åpen tilgang vitenskapelige publikasjoner og forskningsdata fra prosjekter de har medfinansiert slik at kunnskapen derfra kan deles likt med alle både i og utenfor akademika.

Kunnskap skal ideelt sett kunne deles fritt på tvers av landegrenser, men dette har lenge vært utfordret av ubalanser i den globale kunnskapsarbeidsdelingen. Internasjonalt forskningssamarbeid utfordres også av geopolitisk uro, men gjennom deling av forskningsresultater, -metoder og -data kan åpen vitenskap bidra demokratiserende til det globale forskersamfunnet.

UiBs politikk for åpen vitenskap er basert på prinsippet om at forskning og forskningsprosesser skal være så åpne som mulig, så lukkede som nødvendig. Det vil si at forskning og forskningsprosesser skal gjøres åpent tilgjengelige med mindre legitime hensyn som sikkerhet, personvern, juridiske forhold eller konkurransehensyn står i veien.

1.1 Virkeområde

Begrepet åpen vitenskap omfatter hele spekteret av vitenskapelige og kunstneriske metoder, og politikken gjelder for blant annet

- Vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid
- Forskningsdata og -databaser
- Dataprogrammer og tilhørende dokumentasjon og kildekode
- Bilde- og videomateriale
- Digitale læringsressurser
- Åpne fagfelleevalueringer

UiB fremmer vitenskapelig og kunstnerisk praksis hvor prosesser og resultater er åpent tilgjengelige under vilkår som bidrar til deling, gjenbruk, samarbeid og samfunnsansvar.

2. Åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid

[Retningslinjer i fremtidig vedlegg]

Universitetet i Bergen har som mål at vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid skal være åpent tilgjengelige, i tråd med regjeringens retningslinjer.

Tilgang til pålitelig kunnskap er en viktig forutsetning for et velfungerende demokrati og fri meningsutveksling. Universitetet i Bergen har derfor sikret alle sine ansatte rett til å dele sine vitenskapelige artikler med åpen tilgang.

Åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av fagfellevurdert kunstnerisk utviklingsarbeid bidrar til at forskning og kunnskap kan deles, spres og gjenbrukes av forskere, institusjoner og samfunns- og næringsliv.

UiB skal i nasjonale og internasjonale nettverk og samarbeid, fremme åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner. UiB skal bidra til infrastrukturer hvor åpen tilgang kan realiseres med minst mulig administrasjon for den enkelte ansatte.

3. Åpne forskningsdata

[Retningslinjer i fremtidig vedlegg]

Universitetet i Bergen har som mål at data som er resultat av de ansattes forskningsaktivitet, skal klargjøres og tilgjengeliggjøres for gjenbruk, i tråd med dataforvaltningsloven og FAIR-prinsippene. Forskningsdata skal derfor håndteres og tilgjengeliggjøres slik at verdiene i dataene kan viderebrukes best mulig. Slik fremmes langsiktig forskning av høy kvalitet og integritet.

Ansatte oppfordres til å gjøre data tilgjengelig så tidlig som mulig i forskningsprosessen. Lagring og tilgjengeliggjøring skal gjøres i tråd med relevante juridiske rammer som personvern, informasjonssikkerhet, forretningshemmeligheter og immaterielle rettigheter (IPR).

UiB skal i nasjonale og internasjonale nettverk og samarbeid fremme åpen tilgang til forskningsdata og FAIR-prinsippene. UiB skal bidra til infrastrukturer hvor åpne forskningsdata kan lagres, viderebrukes og forvaltes langsiktig og i tråd med gjeldende regelverk.

4. Etterprøvbare og åpne metoder

[Retningslinjer i fremtidig vedlegg]

Åpenhet om forskningsmetoder, -prosesser og -data ligger til grunn for god forskningsetisk praksis. Universitetet i Bergen skal derfor legge til rette for at blant annet

- Dataprogrammer og tilhørende dokumentasjon og kildekode
- Bilde- og videomateriale
- Digitale læringsressurser
- Åpne fagfellevurderinger

som inngår i forskningsprosessen kan tilgjengeliggjøres og deles, der dette er praktisk mulig.